

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VII. Testimonia Patrum ab anno CC. ad CCC.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

test. Nam aut ipsos Presbyteros vocat fratres, siquidem paulò antè dixerat, pœnitentes aduolui Presbyteris; & rectè vocare poterat eos fratres, quia de illis tractabat, vt distinguuntur à Deo, qui est communis omnium Pater: aut certè cùm dicit, pœnitentes aduolui fratribus, loquitur de oratione, non de Confessione, præsertim in specie. Solebant enim pœnitentes abiicere se ad pedes omnium fratrum, vt eorum precibus se commendarent: hoc enim sonant illa verba: *Cùm te ad fratrum genua protendis, Christum contrectas, Christum exoras.* Et paulò antè apertius omnia distinguēs, ait: *Presbyteris aduolui, aris Dei aggeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis sua insungere.* Ac de Tertulliano satis.

CAPVT VII.

Testimonia Patrum ab anno CC. ad CCC.

ORIGENES ad initium SECUNDI seculi post Apostolos floruit, imperante Alexandro Mameæ. Is in 2. Homil. in Leuiticum, sic ait: *Est adhuc & septima, licet dura, & laboriosa per Pœnitentiam remissio peccatorum, cùm lauat peccator in lachrymis stratum suum, & fiunt ei lachryma sua panes die ac nocte, & cum non erubescit sacerdoti Domini indicare peccatum suum, & querere medicinam, secundum eum, qui ait: Dixi, pronuntiabo aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remissisti impietate cordis mei: in quo impletur & illud, quod Apostolus dicit: Si quis infirmatur, vocet Presbyteros, &c.* Hoc loco Origenes loquitur de Confessione facienda Sacerdoti, vt verba eius indicant, & de Confessione peccatorum in specie, & occultorum, quorum homines erubescere solent; alioqui non diceret: *Non erubescit indicare peccatum suum.* Denique loquitur de Confessione, quæ in diuinis literis fundamentum habet, vt patet ex eo quod testimonium sancti Iacobi adducit in medium.

Idem ORIGENES Homil. 3 in Leuit. explicans illud: *Si peccauerit unum ex istis, pronunciet peccatum, quod peccauit. Est, inquit, aliquod in hoc mirabile secretum. Etenim omni genere pronuntianda sunt, & in publicum proferenda cun-*

ita qua egerimus; si quid in occulto gerimus, si quid in sermone solo, vel etiam intra cogitationum secreta commissimus, cuncta necesse est publicari, cuncta proferri; proferri autem a illo, qui & accusator peccati est, & inceptor: ipse enim nos ut peccemus instigat, ipse etiam cum peccauerimus, accusat. Si ergo in vita prœueniamus eum, & ipsi nostri accusatores simus, nequitiam Diaboli inimici nostri & accusator effugimus: sic enim & alibi Propheta dicit: Dic tu iniquitates tuas prior, et iustificeris. His verbis Origenes, sicut docet in die Iudicij omnia peccata nostra etiam occultissima, & solo sermone vel cogitatione patrata à Satana in medium proferenda: ita docet, ut si velimus ea purgari, omnia, videlicet etiam occultissima, & solo verbo vel cogitatu admitta, facienda prodamus.

Idem auctor Homil. 2. in Psal. 37. Vide, inquit, quid edocet nos Scriptura diuina, quia oportet peccatum non celare intra se. Fortasse enim sicut ij, qui habent intus inclusam escam indigestam, aut humoris vel phlegmatis, stomacho grauius & moleste imminetia, si vomuerint, releuantur: ita ij qui peccauerunt, si quidem occultant & retinent intra se peccatum, intrinsecus urgentur, & propemodum suffocantur à phlegmate vel humore peccati: si autem ipse sui accusator fiat, dum accusat semetipsum & confitetur, simul euomit & delictum, atque omnem morbi digerit causam. Tantummodo circumspice diligentius, cui debeas confiteri peccatum tuum; proba primum medicum, cui debeas causam languoris exponere, qui sciat infirmari cum infirmante, flere cum flente, qui condolendi & compatiendi nouerit disciplinam: ut ita demum, si quid illi dixerit, qui se prius & eruditum medicum ostenderit, & misericordem, si quid consilij dederit, facias & sequaris. Si intellexerit, & prouiderit talem esse languorem tuum, qui in conuentu totius Ecclesie exponi debeat, & curari, ex quo fortassis & ceteri adificari poterunt, & tu ipse facile sanari; multa hoc deliberatione, & satis perito Medici illius consilio procedendum est. Ex hoc loco discimus, Confessionem esse necessariam, etiam occultorum criminum, nec tamen oportere omnia peccata publicè confiteri, sed omnia quidem priuatim, publicè autem solùm publica, aut ea, quæ maturo consilio Sacerdos iudicabit esse prodenda.

Kem.

Kemnitius pag. 1004. ad hũc locum respondet, Origenem non loqui de omnibus peccatis, cùm dicit, ea medico perito esse confitenda, sed solum de illis, de quibus dubitari poterat, an essent publicè manifestanda. Quia enim nonnulli temerè peccata occulta publicè confitebantur, consilium dari ab Origene scribit Kemnitius, vt eiusmodi peccata non sine consilio alicuius periti medici publicentur. Probat autem Kemnitius, Origenem non loqui de omnibus peccatis, hoc modo: *Quod, inquit, Origenes in illo loco non in genere de omnibus & singulis peccatis sacerdoti confitendis loquatur, inde manifestum. In prima enim homilia, loquitur de delictis, concupiscentiis, & commissis, quæ ante Deum proferuntur, & in conspectu ipsius per gemitum exponuntur. Deinde in secunda homilia in principio, loquitur de lapsibus, qui olim ad publicam Confessionem pertinuerunt: quia verò inde sequebantur obrectationes, suadet Origenes, vt tales lapsus primum Sacerdoti exponantur, & de eius consilio vel suscipiatur publica Confessio, vel omittatur.*

SED hæc distinctio Kemnitij vanissima est: siquidem Origenes in vtraque Homil. de omnibus peccatis loquitur. Ac in priore quidem, dicit, omnia Deo esse confitenda, & pro omnibus gemendum, & supplicandum: in posteriore monet, illa eadem hominibus confitenda, primũ priuatim, deinde publicè, iuxta consilium sacerdotis. Hæc autem sunt verba Origenis in fine prioris Homiliae: *Omnia, inquit, ex quo deliqui, siue concupiscentiam secularẽ, siue quid aliud commisi, omnia ante te profero, & in orationibus meis in conspectu tuo pono.* Vides quàm apertè de omnibus omninò loquatur in priore homilia, & non de quibusdã tantum, quæ ad publicam Confessionem non pertinerent, vt fingit Kemnitius.

Idem etiam Origenes Homil. 17. in Lucam, explicans illud: *Vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes,* ostendit, peccata quæ Deo confitemur, esse etiam hominibus confitenda: *Vnde, inquit, & nos si peccauerimus, debemus dicere: Peccatum meum notum tibi feci, & iniquitatem meam non abscondi: Dixi; Annunciabo iniustitiam meam contra me Domino. Si enim hoc fecerimus, & reuelauerimus peccata nostra non solum Deo, sed & his qui possunt mederi & vulneribus nostris, atque peccatis, delebuntur peccata nostra ab eo, qui*

ait: *Ecce deleo & nubem iniquitates tuas, & sicut caliginem peccata tua.* Hæc ille, qui satis apertè ostendit, non esse distinguenda peccata, quæ Deo, & quæ Sacerdoti sint aperienda; sed eadem vtrique, atque omnia confitenda.

SECUNDO loco habemus sanctum CYPRIANVM, qui eodem seculo, licet aliquanto posteriùs, quàm Origenes, floruit. Hic igitur Beatissimus Martyr, in epist. 16. lib. 3. ad plebem suam ita loquitur: *Nam cum in minoribus delictis, quæ non in Dominum committuntur, Pœnitentia agatur iusto tempore, & Exomologesis fiat, inspecta & ita eius, qui agit Pœnitentiam, nec ad communicationem venire quis possit, nisi prius illi ab Episcopo & Clero manus fuerit imposita: quanto magis in his grauissimis, & extremis delictis cautè omnia & moderate secundum disciplinam Domini obseruari oportet?* Hic habemus Exomologesim necessariam secundum disciplinam Domini, & talem Exomologesim, vt ex ea pœnitentis vita inspici, & cognosci possit. Proinde habemus Confessionem omnium peccatorum, iure diuino esse necessariam: neque enim Exomologesis generalis, aut aliquorum tantùm peccatorum, vitam pœnitentis ita detegit, vt ea planè inspicere possit.

Idem Auctor. serm. 5. de lapsis: *Denique, inquit, quam & fide maiore, & timore meliore sunt, qui quamuis nullo sacrificij, aut libelli facinore constricti, quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud sacerdotes Dei dolenter, & simpliciter confitentur, Exomologesim conscientia faciunt, animum pondus exponunt, salutarem medelam paruis licet, & modicis vulneribus exquirunt.*

AD hunc locum respondet Kemnitius, pag. 1003. ac dicit, hoc loco à Cypriano non proponi præceptum, vel consuetudinem vniuersalem, sed exemplum quorundam, qui fide maiore, & timore meliore erant. AD DIT etiam, non loqui Cyprianum de Confessione omnium peccatorum, vel omnium malarum cogitationum, sed eius tantùm cogitationis, quæ de Idololatria committenda, siue de Christo abnegando suscepta fuerat: proinde pertinere hæc sententiam ad publicam Pœnitentiam, & ad publica crimina.

SED istæ obiectiones ex eodem Cypriano facilè refelluntur: non enim Cyprianus exemplum proponit Confessionis liberæ, sed necessariæ, vt patet ex sequentibus verbis.

Nam

Nam posteaquam dixerat: *Salutarem me delam paruis licet, & modicis vulneribus exquirunt.* adiungit continuo, *Scientes scriptum esse: Deus non deridetur. Derideri & circumueniri Deus non potest, nec astutia aliqua fallente deludi: plus immo delinquit, qui secundum hominem Deum cogitans, euadere se pœnam criminis credit, si non palam crimen admisit.* & paulò infra de iisdem, qui sola cogitatione peccauerunt, ita loquitur: *Minus planè peccauerit non videndo idola, nec sub oculis circumstantis, atque insultantis populi sanctitatem fidei prophanando, non polluendo manus suas funestis sacrificiis, nec sceleratis cibis ora maculando. hoc eo proficit, ut sit minor culpa, non ut innocens conscientia. facilius potest ad veniam criminis peruenire, non est tamen immunis à crimine. nec cesset in agenda Pœnitentia, atque in Domini misericordia deprecanda, ne quod minus esse in qualitate delicti videtur, in neglecta satisfactione cumuletur. confiteantur singuli, queso, fratres, delictum suum, dum adhuc, qui deliquit, in seculo est, dum admitti Confessio eius potest, dum satisfactio & remissio facta per sacerdotes apud Dominum grata est.*

Ex his manifestè colligimus, auctore Cypriano, necessarium esse confiteri peccata omnia mortalia, etiamsi sola cogitatione commissa sint. Quare verba illa: *Quanto & fide maiore, & timore meliore sunt, qui, &c.* non continent exemplum Confessionis non necessarię, ut Kemnitius existimauit, sed argumentum à minore ad maius. Si enim qui sola cogitatione peccant, Pœnitentiam agunt, atque Exomologesim faciunt, quantò magis id fieri deberet ab iis, qui verbo & opere peccata committunt?

Quod autem Kemnitius addit, Cyprianum loqui solùm de cogitatione abnegationis Christi, & proinde hanc sententiam pertinere ad Pœnitentiam publicam, & crimina publica; ridiculum est. Neq; enim cogitatio de peccato aliquo patrando, publica dici potest, aut debet, etiamsi peccatum illud publicum esse possit: neq; vllò modo ad peccatum publicum pertinet cogitatio, nisi peccatum ipsum publicum ex ea cogitatione prodierit. Quomodo enim ad peccatum publicum pertinet, quod neque in se est publicum, neque est peccati publici causa? & quis vnquam audiuit in Ecclesia id fieri solitum, ut ob solam internam cogitationem abnegationis Christi,

sti, aliquis excommunicaretur, aut publicam Pœnitentiam subire cogeret: etiam si qui palam Christum abnegant, iure excommunicentur, & Pœnitentię publicę subiiciantur. Notum igitur Cyprianus Confessionem eiusmodi cogitationum exigebat, quod eę cogitationes ad peccata publica pertinerent: sed quod essent peccata lethalia, quamuis occulta, atque interna.

ADDE quod si cogitatio abnegationis Christi necessariò confitenda esset, quia ad peccatum publicum pertineret, mirum ut causa quædam peccati, quod publicum esse potuit eodem modo cogitationes rapinę, adulterij, homicidij, blasphemię, periurij, aliorumque ferme omnium criminum necessariò confitendę erunt, cum causę esse possint scelerum publicorum. Itaque quidquid dixerit, eò tamen illi veniendum erit, ut peccata omnia in Confessione detegenda esse fateatur.

CAPVT VIII.

Testimonia Patrum ab anno CCC. ad CD.

NAM verò TERTIO seculo post Apostolos, habemus primùm LACTANTIUM, qui cum Crispiano Cæsaris institutor fuerit, & Imperatori Constantino libros suos nuncupauerit, sine dubio ad initium tertię ætatis post Apostolica tempora floruit.

Is igitur in lib. 4. diuinarum Institutionum, cap. 17. explicans rationem cur Deus Circumcisionem in Testamento veteri imperauit, ac docens, eam Confessionis ac Pœnitentię figuram fuisse, ita loquitur: *Ob hanc causam Deus nudari eam iussit, ut hoc argumento nos admoneret, ne inuolutum pectus haberemus, id est, ne quod pudendum facinus intra conscientia secreta selemus. Hac est cordis circumcisio, de qua Propheta loquuntur, quam Deus à carne mortali ad animam transtulit, qua sola mansura est. Volens enim vita ac saluta nostra pro æterna sua pietate consulere, Pœnitentiam nobis in illa Circumcisione proposuit, ut si cor mundauerimus, id est, si peccata nostra confessi, satis Deo fecerimus, veniam consequamur, qua contumacibus, & admissa sua celantibus denegatur ab eo, qui non faciem sicut homo, sed intima, & arcana peccatoris intruetur.*

Idem